

Jaarrapportage 2016

Tekstuele toelichting

Eindconcept

26 april 2017

COLOFON

Jaarrapportage De Groenzoom

Beheercombinatie De Groenzoom

STATUS
VERSIE
DATUM

EINDCONCEPT
3
26 april 2017

INHOUDSOPGAVE

COLOFON	2
INHOUDSOPGAVE	4
1 INLEIDING	6
2 OBJECTEN	8
2.1 Algemeen	8
2.2 Natuurtypen	10
2.3 Overig groen	24
2.4 Beplanting	24
2.5 Water en oevers	24
2.6 Infrastructuur	25
2.7 Terreinmeubilair	25
2.8 Civiele kunstwerken	25
2.9 Schoon	25
3 PROCESSEN	26
3.1 Procesmanagement	26
3.2 Technisch management	27
3.3 Omgevingsmanagement	29
3.4 Organisatiemanagement	34
BIJLAGEN	36

1 INLEIDING

De natuur als buur, lokaal en betrokken:

- *Ontwikkelen van de karakteristieke natuurwaarden voor dit gebied in een herkenbaar cultuurlandschap;*
- *Recreatief gebruik door de regio in uiteenlopende vormen faciliteren en stimuleren;*
- *Medewerkers (met een afstand tot de arbeidsmarkt) uit de omgeving kansen bieden zich persoonlijk te ontwikkelen;*
- *Lokale betrokkenheid stimuleren door samenwerking met partners uit de omgeving.*

Bovenstaande speerpunten zijn de aanvang van het Mission Statement dat Beheercombinatie de Groenzoom na opdrachtverlening heeft opgesteld. In een eerste jaar van overdragen, ontdekken, ontwikkelen en ontplooiën heeft het team aan deze speerpunten op uiteenlopende wijze invulling gegeven. In dit beschrijvend jaarverslag leest u meer over het beheer in 2016 en wordt een doorkijk gegeven naar de komende jaren.

Een agrarisch landschap met verspreid staande kassen is omgevormd naar een natuur- en recreatiegebied waarin de karakteristieken van het cultuurlandschap zijn behouden en teruggebracht. De laatste maatregelen van deze omvorming zijn in 2016 nog uitgevoerd. Kinderziektes en onvolkomenheden zijn in overleg tussen alle partijen aangepakt. In deze setting is het beheer in 2016 voor het eerst volledig afgestemd op de natuurdoelen, om zo de karakteristieke natuurwaarden terug te brengen in het gebied. In dit jaarverslag leest u onder andere over de eerste resultaten van dit beheer, bijzondere soorten die zijn aangetroffen, de beeldkwaliteit en ontwikkelingen die wij komende periode gaan realiseren.

Op zijn rondgang door De Groenzoom ontmoet onze beheerder veel mensen die wandelen, vogelen, skaten of struinen in De Groenzoom. In een afstudeeropdracht door een lokaal betrokken student is onderzoek gedaan hoe deze activiteiten in beeld gebracht kunnen worden. Wij zullen dit blijven monitoren en stimuleren.

Op uiteenlopende wijze is samengewerkt met lokale partners. Agrariërs zijn betrokken bij beweiding in het gebied en compostering van maaisel. Natuur- en vogelwacht Rotta heeft meegedacht over zelfbeheer door vrijwilligers. In 2017 krijgt dit verder vorm. Ons inlooppunt is gevestigd bij een lokale ondernemer. Op allerlei ander wijze wordt gezocht naar kruisbestuiving.

2016 was een leerzaam jaar voor Beheercombinatie De Groenzoom waarin een solide basis is gelegd om het beheer de komende jaren vorm te geven. Op alle gebieden liggen nog uitdagingen om de kwaliteiten van het gebied verder te ontwikkelen en benutten. Samen met alle betrokkenen gaan wij hier in 2017 voortvarend mee verder.

LEESWIJZER

Beheercombinatie De Groenzoom verzorgt sinds begin 2016 het beheer van de Groenzoom in opdracht van de gemeenten Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp. Wij informeren jaarlijks graag alle betrokkenen over de ontwikkelingen in de Groenzoom. Op de eerste plaats betreft dit de zowel bestuurlijk als ambtelijke betrokken opdrachtgevers, die de taak hebben te controleren of wij onze afspraken na komen en de ontwikkelingen in de Groenzoom op de voet te volgen. Ten tweede de betrokkenen uit de omgeving. Dit betreft de verenigde betrokkenen in het gebruikersplatform, maar ook de lokale verenigingen, vrijwilligers en omwonenden. Doelstelling is u te informeren zodat draagvlak en betrokkenheid toe neemt.

Om alle betrokken volledig te informeren bestaat het jaarverslag uit twee delen:

- eisen-jaarverslag, waarin per eis in het contract bondig de resultaten van 2016 zijn beoordeeld en vooruit gekeken is naar 2017 en verder. De logboeken die de Beheercombinatie gedurende het jaar bij houdt ondersteunen dit eisen-jaarverslag. Op basis van dit deel van het jaarverslag toets de opdrachtgever of aan de eisen is voldaan.
- beschrijvend jaarverslag waarin de bevindingen van Beheercombinatie de Groenzoom gedurende 2016 zijn toegelicht inclusief afwijkingen en bijzonderheden. Dit document is een nadere toelichting op het eisen-jaarverslag en brengt voor alle betrokkenen de ontwikkelingen in de Groenzoom in beeld.

In dit beschrijvend jaarverslag zijn de volgend onderdelen opgenomen:

- objecten: voor alle aanwezige elementen in de Groenzoom waarvoor de Beheercombinatie verantwoordelijk is, zijn achtereenvolgens de eisen, waarnemingen en ontwikkelingen beschreven.
- processen: de beheercombinatie heeft diverse taken. Zowel richting opdrachtgever, betrokkenen, beheerproces als interne organisatie zijn afspraken gemaakt die uitgevoerd en aangestuurd moeten worden. Het jaarverslag geeft inzicht in de ontwikkelingen op deze gebieden.

2 OBJECTEN

Met de objecten worden alle fysieke in het gebied aanwezige elementen die vallen onder het beheer van Beheercombinatie De Groenzoom bedoeld. In deze jaarrapportage zijn de gestelde eisen opgenomen. Vervolgens zijn de waarnemingen en ontwikkelingen beschreven. Op basis daarvan zijn voorstellen gedaan om het beheer de komende jaren verder vorm te geven. Allereerst is een algemene inleiding opgenomen.

2.1 ALGEMEEN

Per objecten / groep objecten zijn het uitgevoerde onderhoud en de behaalde resultaten beschreven. Dit is afgezet tegen de te behalen doelstellingen en gestelde eisen. Per object is daarvoor onderstaande tabel gebruikt:

Contracteis	contracteis
Beoordeling 2016	Resultaten metingen en bevindingen
Uitgevoerd beheer	Uitgevoerde werkzaamheden incl. verpachtingen
Benodigd beheer	Doorkijk, wat gaat de beheercombinatie doen om eis te realiseren

Uitgangspunt is het beheerplan waarin maatregelen en eisen zijn beschreven. Indien is afgeweken van het beheerplan, is een nadere toelichting opgenomen. De resultaten van het beheer geven inzicht in de ontwikkeling van natuurtypen en het behalen van de gestelde doelen. Deze gegevens komen voort uit frequente veldbezoeken ter beoordeling van de ontwikkeling van de natuurtypen, wekelijkse beoordeling tijdens rondgangen van de beheerder en twee kwaliteitsmetingen van de beeldkwaliteit in juli en december 2016. Zowel de beoordeling voor 2016 als het gevoerde beheer geven input om het beheer in 2017 uit te voeren en mogelijk verbeteringen door te voeren.

Algemeen

In het algemeen zijn wij tevreden over de ontwikkeling in het eerste beheerjaar. Wij hebben 35 verschillende doelsoorten aangetroffen. Daarnaast zijn 105 andere soorten fauna die in het gebied leven, foerageren of voorbij trekken waargenomen (bijlage 7). Dit betreft enerzijds algemene soorten als de haas en waterhoen. Anderzijds zijn dit bijzondere waarnemingen van onder andere de steltkluut, kleine plevier, zwarte ibissen en lepelaars. Wij ontvangen veel positieve reacties van bezoekers over de flora en fauna in het gebied.

Enkele algemene aandachtspunten zijn bij de beoordelen van de resultaten van 2016 wel van belang.

Monitoring vegetatie

De monitoring van de vegetatie is nog niet optimaal uitgevoerd. De oorzaak hiervan is tweeledig:

- De toe te passen systematiek was nog niet optimaal. Deze methode is voor 2017 aangescherpt, om een volledig en betrouwbaar beeld te verkrijgen.
- De groeiplaatsen zijn over het algemeen nog voedselrijk, waardoor een dichte vegetatie aanwezig is. Individuele soorten zijn daardoor moeilijk waarneembaar. Door maaien en afvoeren zal de massa van de vegetatie de komende jaren afnemen.

Ganzen

De aanwezigheid van grote aantallen ganzen beïnvloedt de ontwikkeling van de moerassen en gras-kruidentvegetaties. In de zomer is een zomerganzentelling uitgevoerd. Hierbij zijn grote groepen ganzen geteld. Ook gedurende andere jaargetijden zijn vele ganzen waargenomen. Door zowel begrazing als bemesting beïnvloeden zij de vegetatieontwikkeling. Wij blijven deze ontwikkeling monitoren. Vooralsnog neemt de beheercombinatie geen beheermaatregelen om ganzen te verdrijven / broedsucces te

beperken. Indien blijkt dat de ganzen blijvende schade aanrichten en de ontwikkeling van de vegetatie op lange termijn negatief beïnvloeden, wordt in overleg met betrokkenen beoordeeld of maatregelen nodig zijn.

Beeldkwaliteit

De beeldkwaliteit van meubilair en elementen voldoet over het algemeen aan de gestelde beeldkwaliteitsnormen. Het gebruik door recreanten heeft hierop geen nadelige effecten. Wekelijks controleert de beheerder bij zijn ronde door de groenzoom deze normen. Dit doet hij gelijktijdig met het verwijderen van het zwerfvuil, waarvan de opgehaalde hoeveelheden erg meevallen. Wel hebben wij de kanttekening gemaakt over de onderhoudsstaat van de bruggen vanwege het verfwerk dat los laat.

2.2 NATUURTYPEN

2.2.1 Moeras

Contracteis

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling moeras	Helofyten	Waarvan overjarig	Struweel
Goed	$\geq 70\%$	$\geq 50\%$	$\leq 10\%$
Matig	$\geq 40\%$	$\geq 30\%$	$\leq 10\%$
Slecht	Indien niet aan goed of matig wordt voldaan		

De te behalen kwaliteit na contractperioden één is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is **matig**

Beoordeling

Kwaliteitsindicatoren bepalen de kwaliteit van het natuurtype. Voor moeras zijn de volgende kwalificerende structuurelementen onderscheiden:

Kwalificerende structuurelementen
overjarig riet
begroeiing met helofyten (riet, biezen, gele lis en zegge soorten)
begroeiing met struweel
open water

Een beoordeling in oktober 2016 laat zien dat nu circa 35% bedekt is met riet, biezen/pitrus.

Uitgevoerd beheer

<i>Beheermaatregel</i>	In 2016 is vegetatie niet gemaaid
<i>Periode</i>	Indien maaien in periode september / december
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	Afvoeren: composteren, broedhoop

Ontwikkeling 2016

De spontane ontwikkeling gaat langzaam, maar resultaten zijn zichtbaar. Geleidelijk neemt de begroeiing door helofyten toe. In oktober is een beoordeling uitgevoerd, die is vergeleken met de beoordeling tijdens de nulmeting. De vooruitgang is zeer beperkt, plaatselijk zijn wijzigingen zichtbaar.

Benodigd beheer

De bedekking met minimaal 40% helofyten is nog niet aanwezig, geleidelijk vindt wel aangroei plaats die deze bedekking mogelijk maakt. De huidige aanpak waarin spontane ontwikkeling het uitgangspunt vormt wordt derhalve vooralsnog voortgezet.

Op diverse plekken grenzen oeverstroken aan beweide percelen. Het vee kan ook de oeverstrook begrazen / betreden. Dit heeft naar verwachting negatieve effecten op de ontwikkeling van helofyten. Daarom worden in overleg met de pachters stroken op enkele percelen uit gerasterd. De verschillen in de ontwikkeling van de vegetatie worden gemonitord. Op basis van deze pilot in 2017 wordt bepaald welke maatregelen de komende jaren nodig zijn om de ontwikkeling van een rietvegetatie verder te stimuleren.

Op diverse locaties beginnen wilgen op te schieten, nu de gronden tot rust komen. Om te voorkomen dat begroeiing door struweel het beeld van de moeraszones gaat bepalen, wordt het merendeel van de wilgen uitgetrokken.

2.2.2 Bloemrijke dijk

Contracteis

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling bloemrijke dijk	
goed	indien 15 of meer kwalificerende soorten voorkomen, waarvan tenminste 9 op >15% van de oppervlakte van het beheertype.
matig	indien 8-14 kwalificerende soorten voorkomen of indien meer soorten voorkomen, maar niet aan de eisen van klasse goed voldaan wordt.
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan

De te behalen kwaliteit na contractperioden één is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is **matig**.

Beoordeling

Kwalificerende soorten		Aantal vlakken		Percentage	
		2016	2017-2021	2016	2017-2021
planten	- Kamgras - Veldgerst - Knolboterbloem - Pastinaak - Fluitenkruid - Madeliefje - Gewoon duizendblad - Gewone berenklauw - Cichorei - Knoopkruid	- - - - - - - - - -		- - - - - - - - - -	
dagvlinders	- Kleine koolwitje - Klein geaderd witje - Kleine vuurvliinder - Hooibeestje - Icarusblauwtje - Bruin zandoogje - Koevinkje - Dagpauwoog - Zwartsprietdikkopje - Geelsprietdikkopje - Oranje zandoogje - Argusvlinder - Bruin blauwtje - Groot dikkopje - Kleine vos	28 19 - - 1 1 - 15 - - - - 9 1 - 21		16,8% 11,4% - - 0,6% 0,6% - 9,0% - - - 5,4% 0,6% - 12,6%	
broedvogels	- Graspieper - Kievit - Scholekster	2 3 5		1,2% 1,8% 3,0%	

In 2016 zijn bovenstaande waarnemingen gedaan. Dit betekent dat 11 kwalificerende soorten zijn waargenomen, waarvan 1 in >15% van het gebied.

Uitgevoerd beheer

<i>Beheermaatregel</i>	Gedeeltelijke beweiding schapen, 2.000 tot 2.500 graasdagen / hectare / jaar, gedeeltelijk maaibeheer
<i>Periode</i>	Tussen juni / september
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	Maaisel afgevoerd naar compostering

Een drietal dijken en enkele kleine percelen zijn gedurende het jaar meermaals beweid door schapen. Hiervoor is samengewerkt met drie pachters. Nadere info hierover vindt u in het pachtlogboek (bijlage x). De overige bloemrijke dijken zijn twee keer gemaaid.

Hoogheemraadschap Delfland heeft conform de keur geëist dat de dijken begin juni gemaaid werden, zodat deze beoordeeld konden worden op scheurvorming.

Ontwikkeling 2016

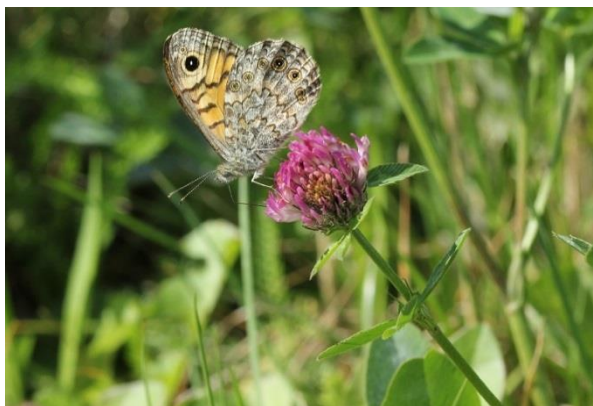
Het sinusbeheer op de dijken in combinatie met beweiden door schapen resulteert in een gevarieerde, structuurrijke vegetatie. Hierbij zijn er gedurende het jaar wel enkele aandachtspunten naar voren gekomen:

- Afgelopen jaar hebben wij meldingen ontvangen over overlast door distels. Deze staan met name in het ruwe gras en op de bloemrijke dijken. De beheercombinatie zoekt naar de balans tussen het voorkomen van overlast en het benutten van de ecologische potentie.
- Enkele dijken hebben vanuit het hoogheemraadschap een maaiplicht medio juli. Wij zijn verplicht hier invulling aan te geven. In overleg met de pachters wordt passend beheer gevoerd. Het maaien heeft naar verwachting geen negatief effect op de ontwikkeling van de vegetatie. Maaibeheer is onderdeel van het beheer van dit natuurtje.

Benodigd beheer

Het beheer van de bloemrijke dijken wordt op hoofdlijnen op vergelijkbare wijze middels sinusbeheer en beweiding met schapen voortgezet. Het maaibeheer in 2017 is gericht op het beperken van deze overlast door distels. De distel is echter ook een belangrijke voedselbron voor diverse vlindersoorten. Door middel van het sinusbeheer houdt de beheercombinatie het voedselaanbod in stand en wordt de overlast door pluizende distels beperkt. Daarnaast test de beheercombinatie nieuwe technieken om de koppen van distels uit te maaien voordat deze gaan pluizen. In deze tests worden aspecten als broedende vogels in / nabij distelvegetaties en het zaad als voedselbron meegewogen.

Links: Bruin blauwtje, rechts: Argusvlinder

2.2.3 Vochtig weidevogelgrasland

Contracteis

Kwaliteitsbepaling vochtig weidevogelgrasland	
goed	indien meer dan 60 broedparen per 100 ha van de kwalificerende soorten voorkomen met een Bruto Territoriaal Succes (BTS) $\geq 50\%$
matig	indien 45 – 60 broedparen per 100 ha van de kwalificerende soorten voorkomen met een Bruto Territoriaal Succes (BTS) $\geq 50\%$
slecht	indien 35 – 45 broedparen per 100 ha van de kwalificerende soorten voorkomen of met een Bruto Territoriaal Succes (BTS) $\leq 50\%$

De te behalen kwaliteit na contractperioden één is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is **goed**.

Beoordeling

Kwalificerende soorten		Aantal broedparen		BTS	
		2016	2017-2021	2016	2017-2021
Weidevogels	- gele kwikstaart	7		-	
	- graspieper	0		-	
	- grutto	30		23	
	- krakeend	0		-	
	- kuifeend	0		-	
	- slobbeend	2		-	
	- tureluur	15		12	
	- veldleeuwerik	12		-	
	- watersnip	0		-	
	- wintertaling	0		-	
	- wulp	0		-	
	- zomertaling	0		-	
	- kievit	45		-	
	- scholekster	8		-	

Oordeel

In totaal zijn 119 broedparen waargenomen. Het betreft 45 paren (ca. 66 stuks per 100 hectare) van de grutto en de tureluur. Het BTS van de grutto en tureluur is gezamenlijk 71%.

Een volwaardige beoordeling is echter niet te maken, aangezien voor de overige soorten een BTS niet mogelijk is gebleken. Het aantal broedparen is te bepalen en voldoet ruim aan de eisen. Beheercombinatie de Groenzoom zal de opdrachtgever een voorstel doen voor de tellingen in 2017 (onder ander door onderzoek stagiair) en de beoordeling van het broedsucces van deze soorten.

Uitgevoerd beheer

<i>Beheermaatregel</i>	Beweiden en maaien
<i>Periode</i>	Wisselend, Gehele jaar
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	Afvoeren: veevoer

Ontwikkeling 2016

Na een uitzonderlijk milde winter, volgde een koud en nat voorjaar. Met name april was erg koud, pas uitgekomen kuikens van de Kievit beleefden zware weken. Veel kuikens zullen zijn gestorven door koude en voedselgebrek. De voor de tijd van het jaar extreme weersomstandigheden, zullen geen of nauwelijks een negatieve invloed gehad hebben op

het broedsucces van de overige weidevogels, aangezien die (veel) later met broeden beginnen en dus later jongen hebben. Zo kwamen bijvoorbeeld de eerste Grutto- en Tureluureieren uit rond 5 mei.

De Grutto – onze nationale vogel – is voor het bepalen van het reproductiesucces door middel van de BTS-telling het meest geschikt. In tegenstelling tot de meeste andere weidevogels, heeft de Grutto een relatief kort broedseizoen en broedt over het algemeen vrij synchroon. Dit betekent dus, dat de meeste broedparen ongeveer tegelijkertijd een legsel beginnen en dat zij ongeveer tegelijkertijd jongen hebben. Hetzelfde geldt in belangrijke mate ook voor de Tureluur. Vandaar dat ook voor deze soort de alarmtelling is uitgevoerd.

Op basis van het aantal specifiek alarmerende oudervogels zijn in de Bergboezem in totaal 23 Gruttogezinnen met jongen en 12 Tureluurgezinnen met jongen geteld. Van de Grutto zijn in totaal 34 nesten gevonden, waarvan 11 nesten door onbekende oorzaak niet uitgekomen zijn. Bekend is dat de Grutto, in tegenstelling tot de Kievit, minder de gewoonte heeft een vervolglegsel te beginnen wanneer het eerste legsel mislukt is, zeker later in het seizoen. Geschat wordt dat van de 34 gevonden nesten, 4 nesten een vervolglegsel betrof. Nesten van Tureluur liggen doorgaans goed verstopt in graspollen en zijn daardoor erg lastig te vinden. Op basis van het aantal gezinnen met jongen dat geteld is, wordt het aantal broedparen geschat op 15.

Van de Kievit zijn in totaal 56 nesten gevonden, waarvan 22 nesten niet zijn uitgekomen. Niet is bijgehouden wat de verliesoorzaken zijn, maar vermoedt wordt dat de Zwarte Kraai de hoofdverantwoordelijke is. Geschat wordt dat van de 56 gevonden nesten, 11 nesten vervolglegels waren.

De afgelopen vijftig jaar nam de Nederlandse populatie van de Veldleeuwerik met 90% af. Verheugend is het daarom te constateren dat de Bergboezem kennelijk interessant is om te broeden. Het maximum aantal zingende Leeuweriken dat op een inventarisatieronde is vastgesteld, bedraagt 18! Rekening houdend met het aantal geldige waarnemingen binnen de datumgrenzen en een fusieafstand van 300 meter zoals door SOVON wordt voorgesteld, is het aantal bepaald op 12 broedparen (territoria). Van de Gele Kwikstaart zijn in totaal 5 paren met voedseltransport waargenomen. Slechts eenmaal is een zingende Graspieper gehoord en voldoet daarmee niet aan de eisen voor een broedpaar.

Ook alle waarnemingen van de Krakeend suggereren geen territoria. Het aantal broedparen van de Kuifeend en Slobeend wordt geschat op respectievelijk 3 en 2. Van de Kuifeend zijn geen nesten gevonden en ook geen oudervogels met jongen gezien. Min of meer bij toeval is van de Slobeend 1 nest gevonden, waarvan het uitkomstresultaat niet bekend is; er is later geen oudervogel met jongen gezien. De Zomertaling is slechts incidenteel waargenomen, het betrof steeds alleen een man.

Benodigd beheer

In 2017 zet de beheercombinatie het gevoerde beheer verder. Samen met de pachters gaat de beheerder nadrukkelijker sturen op het realiseren van het mozaïek van beweide en te maaïen percelen. Door het verlaat verlenen van de pacht en onduidelijkheid bij pachters heeft dit jaar te weinig beweiding plaats gevonden. Komend jaar is 1/3 beweiding en 2/3 te maaïen het uitgangspunt.

Tevens gaat de beheercombinatie meer onderzoek doen naar de relatie tussen de bemesting van percelen en de ontwikkeling van de vegetatie en het broedsucces van de weidevogels. Door deze verbanden beter in beeld te krijgen, gaat de beheercombinatie proberen het broedsucces verder te vergroten. In deze onderzoeken betrekken wij een student van hogeschool InHolland Delft.

2.2.4 Kruiden en faunairijk grasland

Contracteis

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling kruiden- en faunairijk grasland	
goed	indien minimaal 13 kwalificerende soorten voorkomen, waarvan tenminste 8 op >15% van de oppervlakte van het beheertype.
matig	indien 7-12 kwalificerende soorten voorkomen of indien meer soorten voorkomen, maar niet aan de eisen van klasse goed voldaan wordt.
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan is.

De te behalen kwaliteit na contractperioden één is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is **matig**.

Beoordeling

Kwalificerende soorten		Aantal vlakken		Percentage	
		2016	2017-2021	2016	2017-2021
planten	- Scherpe boterbloem	1		0,9%	
	- Veldzuring	-		-	
	- Rode klaver	-		-	
	- Vertakte leeuwentand	-		-	
	- Pinksterbloem	-		-	
	- Madeliefje	-		-	
	- Brunel	-		-	
	- Fluitenkruid	-		-	
dagvlinders	- Kleine koolwitje	16		15,0%	
	- Klein geaderd witje	18		16,8%	
	- Kleine vuurvinder	1		0,9%	
	- Hooibeestje	-		-	
	- Icarusblauwtje	-		-	
	- Bruin zandoogje	-		-	
	- Koevinkje	-		-	
	- Dagpauwoog	5		4,7%	
	- Zwartsprietdikkopje	-		-	
	- Geelsprietdikkopje	-		-	
	- Oranje zandoogje	-		-	
	- Argusvlinder	8		7,5%	
	- Bruin blauwtje	-		-	
	- Groot dikkopje	-		-	
	- Kleine vos	16		15,0%	

In 2016 zijn de bovenstaande waarnemingen gedaan. Dit betekent dat 7 kwalificerende soorten zijn waargenomen, waarvan 3 in >15% van het gebied.

Uitgevoerd beheer

<i>Beheermaatregel</i>	Begraast in samenwerking met pachters
<i>Periode</i>	Tussen 1 april / 1 oktober
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	-

Ontwikkeling 2016

Na een transparant pachtproces hebben meerdere agrariërs hun vee ingeschaard op de percelen kruiden- en faunarijk grasland. Ondanks enkele kleine overtredingen van het pachtcontract, is de samenwerking goed verlopen.

De ontwikkeling van distels in deze percelen is een aandachtspunt. Enkele percelen zijn grotendeels begroeid met distels, waardoor de gewenste vegetatie zich niet kan ontwikkelen. Op percelen waarvan de bedekking met distels meer als 10% is, worden in meetregelen genomen (koppen distels, afmaaïen distels op deel van het perceel).

Benodigd beheer

Het beweidingsbeheer in overleg met de pachters wordt in 2017 voortgezet.

Op percelen waarvan de bedekking met distels meer als 10% is, worden maatregelen genomen (koppen distels, afmaaïen distels op deel van het perceel).

2.2.5 Glanshaverhooiland

Contracteis

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling glanshaverhooiland	
goed	indien 17 of meer kwalificerende soorten voorkomen, waarvan tenminste 10 op >15% van de oppervlakte van het beheertype.
matig	indien 9-16 kwalificerende soorten voorkomen of indien meer soorten voorkomen, maar niet aan de eisen van klasse goed voldaan wordt.
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan is.

De te behalen kwaliteit na contractperioden één is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is voor **20 hectare goed** en voor **10 hectare matig**.

Beoordeling

Kwalificerende soorten		Aantal vlakken		Percentage	
		2016	2017-2021	2016	2017-2021
planten	- Glanshaver	-		-	
	- Fluitenkruid	1		1,9%	
	- Wilde peen	-		-	
	- Vertakte leeuwentand	-		-	
	- Gewoon duizendblad	-		-	
	- Knolboterbloem	-		-	
	- Knoopkruid	-		-	
	- Veldlathyrus	-		-	
	- Margriet	-		-	
	- Echte koekoeksbloem	-		-	
	- Grote vossenstaart	-		-	
	- Timotee gras	5		9,6%	
	- Kamgras	-		-	
	- Veldgerst	-		-	
dagvlinders	- Kleine koolwitje	13		25,0%	
	- Klein geaderd witje	10		19,2%	
	- Kleine vuurvinder	-		-	
	- Hooibeestje	-		-	
	- Icarusblauwtje	-		-	
	- Bruin zandoogje	-		-	
	- Koevinkje	-		-	
	- Dagpauwoog	3		5,8%	
	- Zwartsprietdikkopje	-		-	
	- Geelsprietdikkopje	-		-	
	- Oranje zandoogje	-		-	
	- Argusvlinder	9		17,3%	
	- Bruin blauwtje	-		-	
	- Groot dikkopje	-		-	
	- Kleine vos	13		25,0%	

In 2016 zijn de bovenstaande waarnemingen gedaan. Dit betekent dat 7 kwalificerende soorten zijn waargenomen, waarvan 4 in >15% van het gebied.

Uitgevoerd beheer

<i>Beheermaatregel</i>	maaien
<i>Periode</i>	Begin juli en september
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	Afgevoerd naar compostering. Dit gebeurt ten dele door agrariër in de Groenzoom

Ontwikkeling 2016

De uitgangssituatie bleek enigszins anders dan dat wij bij onze nulbeurt in september hadden waar genomen. De oorzaak hiervan zijn werkzaamheden in het najaar van 2015, uitgevoerd door Uitvoeringsorganisatie. Door de uitgevoerde graaf- en grondbewerkingswerkzaamheden en vervolgens het inzaaien met een grasmengsel is de gunstige open structuur als uitgangspunt verdwenen. Het maaibeheer is erop gericht deze open structuur terug te brengen. Het bereiken van de gestelde doelen wordt door de gewijzigde uitgangssituatie wel vertraagd.

Om een optimale ontwikkeling te stimuleren is het wenselijk de eerste maaibeurt eind mei, begin juni uit te voeren. Weidevogels maken dit echter lastig, aangezien zij in grote getalen broeden op de glanshaverhooilanden. Direct na het broedseizoen was het daarnaast erg nat. De eerste maaibeurt is in 2016 daardoor pas begin juli uitgevoerd.

Benodigd beheer

Het uitgevoerde verschrallingsbeheer wordt voortgezet. Om de ontwikkeling te versnellen nemen wij de volgende maatregelen:

- In 2017 is de beheercombinatie voornemens (een deel van het areaal) eerder te maaien. Dit gaat de beheercombinatie doen door de locaties van nesten nauwkeurig in beeld te brengen. Zo kan worden gemaaid, zonder schade aan te brengen. Tot het einde van het broedseizoen wordt altijd een deel (minimaal 20%) gehandhaafd om voldoende schuilmogelijkheden te bieden voor de jonge weidevogels
- De locaties van aanwezige fauna-soorten gaat de ecooloog nadrukkelijker monitoren met de tansley-methode. Deze input gebruikt de beheercombinatie om het maaibeheer nog nadrukkelijker af te stemmen op de groeiplaatsen van de diverse soorten. De ecooloog verwacht dat ook enkele soorten vegetatie die nu over het hoofd zijn gezien, dan worden waargenomen (zei het in kleine getale nog).

Links: niet storen weidevogels, rechts: Gele kwikstaart

2.2.6 Vochtig hooiland

Contracteis

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling vochtig hooiland	
goed	indien minimaal 15 kwalificerende soorten voorkomen, waarvan ten minste 9 op >15% van de oppervlakte van het beheertype.
matig	indien 8-14 kwalificerende soorten voorkomen of indien meer soorten voorkomen, maar niet aan de eisen van klasse goed voldaan wordt.
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan is.

De te behalen kwaliteit na contractperioden één is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is **matig**.

Beoordeling

Kwalificerende soorten		Aantal vlakken		Percentage	
		2016	2017-2021	2016	2017-2021
planten	- Echte koekoeksbloem	-		-	
	- Pinksterbloem	-		-	
	- Gewone dotterbloem	-		-	
	- Brunel	-		-	
	- Moerasrolklaver	-		-	
	- Grote ratelaar	-		-	
	- Scherpe boterbloem	2		4,7%	
	- Egelboterbloem	-		-	
	- Zwarte zegge	-		-	
	- Kale jonker	-		-	
dagvlinders	- Kleine koolwitje	4		9,3%	
	- Klein geaderd witje	9		20,9%	
	- Kleine vuurvinder	1		2,3%	
	- Hooibeestje	-		-	
	- Icarusblauwtje	-		-	
	- Bruin zandoogje	-		-	
	- Koevinkje	-		-	
	- Dagpauwoog	4		9,3%	
	- Oranjetipje	-		-	
	- Zwartsprietdikkopje	-		-	
	- Geelsprietdikkopje	-		-	
	- Oranje zandoogje	-		-	
	- Argusvlinder	1		2,3%	
	- Bruin blauwtje	1		2,3%	
	- Groot dikkopje	-		-	
	- Kleine vos	4		9,3%	

In 2016 zijn de bovenstaande waarnemingen gedaan. Dit betekent dat 8 kwalificerende soorten zijn waargenomen, waarvan 1 in >15% van het gebied.

Uitgevoerd beheer

Beheermaatregel	Maaien
Periode	Half juli en september
Vrijgekomen materiaal	Afvoeren: afgevoerd naar compostering

Ontwikkeling 2016

Ook voor dit type geldt dat maaien en afvoeren later plaats vond dan gewenst door de aanwezige weidevogels en de weersomstandigheden. Tevens troffen we op enkele locaties verdichte bodems aan, waardoor water stagneert. Dit blijkt het gevolg van werkzaamheden in het najaar van 2015. Naar nu blijkt hebben deze werkzaamheden een negatieve uitwerking gehad op de bodemstructuur, waardoor op deze locaties de bodem verdicht is en het water stagneert. Voor het realiseren van het gestelde doel leidt dit echter tot vertraging of is het zelfs onmogelijk hier een hooiland te ontwikkelen.

Benodigd beheer

Het beheer bestaande uit maaien en afvoeren wordt voortgezet. Beoordeeld wordt of het mogelijk is de maaidatum te vervroegen, zodat de gewenste ontwikkeling van de vegetatie wordt versneld. De aanwezigheid van weidevogels is hierin leidend. Komend jaar worden op deze percelen nog geen maatregelen genomen om tussen weidevogels te maaien.

De verdichte locaties worden vooralsnog gehandhaafd. Beoordeeld wordt of deze afwijkende biotoop tot extra diversiteit in het gebied leidt. In 2018 wordt de keuze gemaakt of de diversiteit voldoende is toegenomen danwel wordt ingezet op de doelsoorten voor de betreffende locaties.

Links: Kleine vuurvliinder, rechts: stagnerend regenwater op vochtig hooiland

2.2.7 Hoog- en laagveenbos

Contracteis

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling hoog- en laagveenbos	
goed	80% oppervlakte bedekt met Inheemse/Europese boom- en struiksoorten
matig	50% oppervlakte bedekt met Inheemse/Europese boom- en struiksoorten
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan is.

De te behalen kwaliteit na contractperioden één is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is **matig**.

Kwalificerende soorten	
Vegetatie	Inheemse/Europese boom- en struiksoorten

Uitgevoerd beheer

<i>Beheermaatregel</i>	Spontane ontwikkeling, verwijderen uitheemse soorten
<i>Periode</i>	Dit jaar niet uitgevoerd, geen noodzaak toe
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	Op rillen stapelen

Ontwikkeling 2016

De ontwikkeling is in 2016 niet beoordeeld. Wij zullen dit iedere 2 jaar doen. De intensiteit van het onderhoud beperken wij zoveel mogelijk om de natuurlijke processen niet te verstoren.

Benodigd beheer

In de zomer beoordeelt de beheerder of ongewenste, uitheemse soorten aanwezig zijn. Deze worden gemarkeerd.

2.2.8 Diversiteit

Contracteis

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling Diversiteit	
goed	Indien 6 of meer kwalificerende soorten voorkomen
matig	Indien 3-5 kwalificerende soorten voorkomen
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan is.

Beoordeling

Kwalificerende soorten	
Libellen	-Bruine glazenmaker -Glassnijder -Vroege glazemaker
Struweelvogels	-Zanglijster -Roodborsttapuit -Kneu -Blauwborst -Patrijs -Rietzanger

Oordeel

In 2016 zijn 6 kwalificerende soorten waargenomen. Diversiteit **voldoet** hiermee aan de kwaliteitsbepaling goed.

Uitgevoerd beheer

In 2016 is tijdens de natuurwerkdag een singel aangeplant op het eiland nabij het informatiepunt. Deze aanplant draagt bij aan de diversiteit in het gebied en is met name voor de struweelvogels waardevol.

Ontwikkeling 2016

De diversiteit van vegetaties wordt door het beheer gestimuleerd. Zoals al vermeld is de aanwezigheid van grote arealen distels ongewenst nabij de woonomgeving, omdat dit tot overlast lijst. In 2016 is het beheer geleidelijk aangepast.

Benodigd beheer

In 2017 distels anders aanpakken. Voor de struweelvogels zijn dichte structuren waarin zij zich kunnen verschuilen van meerwaarde. Volledig afmaaien van alle vegetaties is daardoor ook ongewenst.

Aanleg poelen is nog niet gerealiseerd. Uitvoeren in voorjaar 2017

Links: Ganzen met jongen, rechts: Visdief

2.3 OVERIG GROEN

Contracteis

Het contract stelt onder andere eisen aan de hoogte van grasvegetaties, beschadigingen en kaal oppervlak.

Uitgevoerd beheer

De recreatieve gazons zijn regelmatig gemaaid, zodat recreatief gebruik te allen tijde mogelijk is. Het merendeel van het ruw gras is 4 keer gemaaid. Bepaalde terreindelen zijn minder gemaaid, omdat daar het sinusbeheer is toegepast. Dit beheer richt zich op het vergroten van de diversiteit in het gebied.

Ontwikkeling 2016

De recreatieve gazons hebben zich voorspoedig ontwikkeld. De uitgangssituatie was wisselend. De vlakheid van het terrein en de soortensamenstelling van de grasvegetatie waren aandachtspunten. Door gericht beheer zijn deze knelpunten weggenomen. Resultaat is een goed bespeelbaar en bruikbaar gazon.

Door het uitgevoerde sinusbeheer voldeed de kwaliteit van het ruw gras niet altijd aan de gestelde eisen. Met name de ontwikkeling van distels en andere opgaande kruiden resulteerde in een afwijking van de eis voor de hoogte van de vegetatie. Gedurende het jaar is het beheer bijgesteld, waardoor op publieke locaties het beheer beter is afgestemd op de beeldeis. De ecologische waarde zijn daar ondergeschikt. Dit betreft met name de dijk grenzend aan de kern Berkel en Zoetermeer.

Benodigd beheer

Het beheer van de recreatieve gazons zetten wij op vergelijkbare wijze voort.

Voor het ruw gras wordt in het beheer onderscheid gemaakt in publieke locaties en randgroen. De dijk wordt in 2017 vier keer gemaaid. In afstemming met de opdrachtgever (wijzigingsvoorstel) wordt bepaald waar in 2017 sinusbeheer op het ruw gras toegepast wordt. Deze stukken worden niet tot vier keer per jaar gemaaid. Indien nodig worden knelgevallen (overhangend groen, ongewenste soorten) pleksgewijs aanvullend handmatig beheerst.

2.4 BEPLANTING

Het bosplantsoen ontwikkelt zich zelfstandig, ingrepen vinden niet plaats. Daardoor ontstaan verschillen in de ontwikkelingssnelheid en dichtheid van de vegetatie. Dit komt de diversiteit enkel ten goede. De combinatie van houtige en opgaande kruidenrijke vegetatie zijn op dit moment voor tal van kleine zoogdieren en vogels interessant als foerageer- en nestgelegenheid.

Nu de bodem tot rust komt na de ontwikkelingen de laatste jaren schieten op steeds meer plekken wilgen op. Om het open karakter en het zicht op de waterpartijen te behouden, wordt het merendeel verwijderd. Dit doet de beheercombinatie in 2017 door wilgen uit te trekken.

2.5 WATER EN OEVERS

In 2016 zijn alle watergangen in het gebied conform aangeleverde tekeningen gemaaid. Op diverse plekken heeft nadere afstemming plaats gevonden met aangrenzende aangelanden. Op basis van de gesprekken worden de maaikaarten voor 2017 aangepast. De kanoroute blijkt te ondiep om optimaal te functioneren. In overleg met de opdrachtgever wordt bepaald welke maatregelen nodig zijn.

2.6 INFRASTRUCTUUR

De beheercombinatie heeft meerdere meldingen ontvangen over de kwaliteit van de ruiterspaden. Deze meldingen zijn doorgezet naar de opdrachtgever, aangezien de kwaliteit van de overgedragen ruiterspaden onvoldoende was. De opdrachtgever heeft besloten geen aanvullende maatregelen te nemen, herstelwerkzaamheden zijn niet geaccepteerd.

2.7 TERREINMEUBILAIR

Het terreinmeubilair voldoet aan de eisen. De beheerder controleert het meubilair wekelijks bij zijn rondgang.

Over de plaatsing van het meubilair hebben wij verschillende meldingen ontvangen. Het meubilair staat uitsluitend langs de fietspaden. Bezoekers die te voet een ommetje maken treffen langs de halfverharde wandelpaden geen voorzieningen aan. Het verzoek deze wel te realiseren is bekend bij het gebruikersplatform. In overleg wordt bekeken wat de mogelijkheden zijn.

2.8 CIVIELE KUNSTWERKEN

De kwaliteit van het schilderwerk van de brugleuningen is slecht. Daarnaast vindt snel algengroei op de brugleuningen plaats. Na meldingen hierover zijn de koppen van de leuningen geschilderd, maar verfkwaliteit is over het algemeen nog slecht.

In de Bergboezem staan enkele windmolentjes. In overleg met de constructeur wordt in 2017 beoordeeld of door aanpassing van de molentjes de werking verder verbeterd kan worden.

2.9 SCHOON

Wekelijks voert de beheerder een zwerfvuilronde door de Groenzoom uit. De hoeveelheid verzameld zwerfafval is beperkt, bezoekers nemen dit over het algemeen zelf mee en laten dit niet slingeren in het gebied.

Links: Illegale dump, rechts: Windmolen in bergboezem

3 PROCESSEN

De werkzaamheden van Beheercombinatie De Groenzoom bestaat uit verschillende facetten die in diverse processen te vatten zijn. In hoofdstuk 2 zijn alle handelingen behandeld om de objecten de onderhouden en ontwikkelen. Alle overige handelingen zoals het betrekken van bewoners en kwaliteitsbeheersing zijn in dit hoofdstuk belicht.

3.1 PROCESMANAGEMENT

3.1.1 Scopemanagement

In 2016 zijn de volgende VTW's ingediend:

Verzoek tot wijziging 2016 (VTW)

- 1 Aanleg struweelbeplanting en broeihoop (VTW725312-01)

In 2016 zijn de volgende brieven ingediend met meldingen over bijzonderheden / afwijkingen:

Informatiebrieven 2016

- 1 Ontwikkeling Glanshaverhooiland en Vochtig hooigrasland
- 2 Gevolgen inunderen Bergboezem
- 3 Achtergebleven zakbakens in het gebied
- 4 Ondeugdelijk hang- en sluitwerk en te ondiepe kanoroute
- 5 Geconstateerde illegale beweiding Molenlaan
- 6 Onderhoudstoestand witte bruggen

In 2016 zijn de volgende aanvullende prijsaanbiedingen ingediend:

Prijsaanbiedingen 2016

- 1 Offerte herstel opleverpunten bij ingebruikname door beheerder
- 2 Offerte verwijderen zakbakens en palen in het gebied
- 3 Offerte verwijderen grof zwerfafval uit sloot

3.1.2 Keuringslogboek

Gedurende het jaar zijn conform het keuringsplan in het beheerplan voor verschillende aspecten keuringen uitgevoerd:

- Weidevogeltellingen in periode maart – juni
- Vlinders en soorten diversiteit geteld in de periode maart – september
- Moeras is beoordeeld in november, op ongeveer hetzelfde moment als een jaar eerder tijdens de nulbeurt
- Vegetatie is beoordeeld in juni. In 2017 vindt de beoordeling plaats in mei/juni en augustus/september
- De beeldkwaliteit is 2 keer gemeten. In zowel juli als november zijn 25 meetpunten in de Groenzoom beoordeeld.

De resultaten van deze keuringen zijn verwerkt in de beoordeling van de objecten in hoofdstuk 2.

3.1.3 Risicomanagement

Het beheer- en onderhoud is afgelopen jaar beperkt gestuurd op issues en risico's. Basis was het inrichten van de processen, waarbij de risico's mede bepalend zijn geweest. Nu de processen staan, beoordeelt de beheercombinatie met behulp van de risico's waar deze voor zouden kunnen komen en derhalve verbeteringen nodig zijn. Hierbij worden risico's ingedeeld naar seizoen. Tevens worden risico's toegekend aan één lid van het uitvoeringsteam, afgestemd op zijn functie. Doel is de risico's structureel te gaan beoordelen en zo nodig bij te stellen. Dit koppelt de projectleider periodiek terug met de opdrachtgever.

3.1.4 Veiligheid- en gezondheidsplan

In 2016 hebben er geen (bijna) ongevallen voorgedaan.

3.2 TECHNISCH MANAGEMENT

3.2.1 Duurzaamheid

Co2 prestatieladder trede 5 behaalt

Op 16 september 2016 hebben de combinanten CO2 prestatieladder trede 5 behaald met de doelstelling 1,5% minder CO2 uitstoten op jaarbasis.

Aandachtspunten om de doelstelling te behalen zijn:

CO2 prestatieladder trede 5 doelstellingen 2016

- 1 Minimale inzet bedrijfsauto's en machines
- 2 Bewustwording medewerkers
- 3 Zuinige voertuigen inplannen en gebruik elektrisch voertuig
- 4 Gebruik elektrisch gereedschap
- Korte transportroutes
- Meer kansen zoeken naar het lokaal afzetten van vrijkomende maaisel / compost

Voor 2017 hebben de combinanten eveneens de doelstelling om 1,5% minder CO2 uitstoot te hebben dan in 2016. Daarbij hanteert de beheercombinatie de Ladder van Lansing. Allereerst voorkomt de beheercombinatie afval (beweiding). Vervolgens is hergebruik een optie, in de groenzoom in de vorm van een broedhoop. Tot slot is gezocht naar een nuttige toepassing in de vorm van compost.

Afvalstromen maaisel

- Begrazing/ verpachting.	160 Ha
- Gebruik voor broedhopen.	2 ton
- Zelfcomposterend.	1160 ton
- Afvoer groenafval naar een erkende verwerker. (Wagro)	509,4 ton

Transportplan

Materieel wordt gestationeerd bij T. Vollebregt aan de Kleihoogt 60 te Berkel en Rodenrijs, centraal gelegen in de Groenzoom. Hier is ook een deel van het maaisel verzameld. Het overige maaisel is samengebracht op verzamellocaties en vervolgens getransporteerd.

Lokaal informatiepunt

De Hichte aan de Kleihoogt 1 te Berkel en Rodenrijs is als informatiepunt in gebruik genomen om mensen te ontvangen en te woord te staan. Eventuele vergaderingen kunnen desgewenst op locatie verzorgd worden.

Electrisch voertuig

Bij het informatiepunt is in 2016 een elektrisch voertuig gestationeerd dat gebruikt wordt voor dagelijkse werkzaamheden in de Groenzoom.

Electrisch handgereedschap

In 2016 zijn wij overgestapt op het gebruik van elektrisch handgereedschap, dit is met name van toepassing voor de bosmaaier.

3.2.2 Verpachten

Het pachtproces is open en transparant in de markt gezet. De beheercombinatie heeft in overleg met de contractmanager ingezet op meer kwaliteit door contracteisen door te leggen in de pachtcontracten. Dit heeft onder meer geresulteerd in veelal lokale pachters. De inschrijvingen zijn beoordeeld door een beoordelingscommissie op basis van een beoordelingsmodel gebaseerd op inschrijfprijs en kwaliteitstoezeggingen. De beoordelingscommissie bestond uit leden van de beheercombinatie, gemeente Lansingerland, Gebruikersplatform en een rentmeester.

Overzicht pacht 2016	
Aantal percelen	22
Aantal hectare verpacht	167
Aantal pachters	7

Nadere toelichting vindt u in het pachtlogboek in bijlage 2

Het is voor de beheercombinatie zaak om de pachters aan de regels in het pachtcontract te houden. De beheercombinatie werkt graag als partner met de boeren samen en stimuleert betrokkenheid. We trekken samen op om de doelstellingen te bereiken. De pachters hebben in dit eerste jaar een aantal keer grenzen van het toelaatbare opgezocht. In overleg zijn voor beide partijen passende oplossingen gezocht (bijvoorbeeld al dan niet maaien distels in pachtpercelen).

In het eerste kwartaal evalueren de beheercombinatie en pachters de samenwerking. Van beide zijde kunnen punten ter verbetering worden ingebracht, waarbij het realiseren van de natuurtypen voorop staat. Op basis van de gesprekken worden indien nodig wijzigingen in de contracten doorgevoerd. De beheercombinatie is voornemens de samenwerking met de huidige pachters in 2017 voort te zetten. In 2017 wordt 1 perceel extra in pacht uitgegeven. Dit mede ter compensatie van het niet verpachte perceel aan de Middelweg (2_01), zodat de arealen van de verschillende beheertypen conform contract gerealiseerd worden.

3.2.3 Recreatiemonitoring

In 2016 is in een afstudeeropdracht onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om de recreatie in De Groenzoom objectief in beeld te brengen. De resultaten van dit onderzoek zijn bij de beheercombinatie op te vragen. De aanpak en resultaten voor de tellingen in 2016 zijn als bijlage bijgevoegd bij deze rapportage.

3.3 OMGEVINGSMANAGEMENT

Gastheerschap en toezicht

Ontdek de Groenzoom

Op 25 juni tijdens ontdek de Groenzoom hebben wij langs de Noordersingel ons eigen stand ingericht waar wij ons als beheercombinatie hebben gepresenteerd naar het publiek. Kinderen hebben een natuurtekening met bloemen uit de Groenzoom kunnen maken of een kleurplaat kunnen kleuren.

Informatiepunt

Op 5 november 2016 is het informatiepunt bij Atelier de Hichte aan de Kleihoogt feestelijk geopend door wethouder van Staalduine en wethouder Fortuijn. Het (lokale) informatiepunt dient als startpunt van activiteiten en de mogelijkheid om in contact te komen met beheerder Cor Noorman. Cor houdt elke woensdagmiddag een inloopuur waarbij iedereen welkom is met vragen omtrent het beheer van de Groenzoom.

Natuurwerkdag 2016

Op 5 november 2016 hebben wij als beheercombinatie met vele vrijwilligers meegedaan aan de Nationale Natuurwerkdag. Met de nodige aandacht in de lokale media hebben de vrijwilligers en wethouder van Staalduine en wethouder Fortuijn een eiland aan de Kleihoogt beplant en een broeihoop aangebracht voor de ringslang.

Excursies / presentaties

In 2016 zijn er verschillende presentaties en excursies in het gebied georganiseerd. In 2017 organiseert de beheerder één keer maand op woensdagmiddag een gebiedsexcursie.

Overzicht excursies / presentaties 2016

Op uitnodiging van het Bewonersoverleg Oude Leede (BOL) op 20 april een presentatie verzorgd over De Groenzoom. In totaal circa 50 belangstellenden.

Op 20 mei een Gebiedsexcursie 'Ontdek De Groenzoom van buur tot buur'. In totaal 12 belangstellenden, waaronder onder meer vertegenwoordigers van Natuurmonumenten en 'Rotta'.

Op 20 juni een Weidevogelexcursie in de Bergboezem verzorgd voor kinderen uit groep 5 van de Poolsterschool uit Berkel en Rodenrijs.

Op 20 oktober een Fietsexcursie door De Groenzoom met leden en sympathisanten van GroenLinks uit Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp. Totaal 12 deelnemers.

Op 25 oktober is een presentatie en rondwandeling verzorgd voor medewerkers van de gemeente Lansingerland.

Op 5 november, twee huifkar excursies door De Groenzoom georganiseerd. In totaal 32 deelnemers, waaronder 12 mensen van verpleeghuis 'De Naaldhorst' uit Berkel en Rodenrijs.

In 2017 ligt de focus om actief scholen te benaderen voor een excursie / educatieles op locatie.

Cursus broedvogelmonitoring

Start cursus Broedvogelmonitoring Project (BMP) in samenwerking met Natuur- en vogelwacht 'Rotta' en Natuur- en milieuwacht Pijnacker. In totaal 25 cursisten, waarvan na afloop van de cursus acht vrijwilligers daadwerkelijk, onder supervisie van Cor Noorman, broedvogels in delen van De Groenzoom zijn gaan inventariseren.

Activiteiten toezicht beheerder

Dagelijks wordt er door Cor Noorman toezicht gehouden in de Groenzoom. Daarnaast vindt er maandelijks overleg plaats tussen de handhaver van de gemeenten Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp. Meest voorkomende overtreding is het laten loslopen van honden waar dit volgens de huisregels niet is toegestaan. In overleg met de gemeenten wordt in 2017 gekeken naar de regelgeving en handhaving op dit gebied.

Meldingen

Alle meldingen die bij de Beheercombinatie zijn binnengekomen zijn genoteerd in het meldingenlogboek. De meeste klachten kwamen binnen van overlastgevende distels, in totaal 7 meldingen.

Nadat de dijken langs de Meerweg en Noordersingel volledig gemaaid werden, zonder sinusbeheer, waren de klachten verdwenen. Voor 2017 heeft de beheercombinatie het voorstel om het beheer aan te passen waardoor de disteloverlast verder verminderd wordt, onder meer door inzet van een distelkoppenmaaier.

Gebruikersplatform

In 2016 is het Gebruikersplatform de Groenzoom opgericht met een vertegenwoordiging van mensen met verschillende interesses en belangen. De Beheercombinatie is twee keer aanwezig geweest bij de vergadering. De eerste keer betrof het een kennismaking tussen de Beheercombinatie en het Gebruikersplatform. De tweede vergadering heeft de projectleider toegelicht waar wij staan als Beheercombinatie en hebben we na deze vergadering onze halfjaarlijkse rapportage toegezonden.

Het proces hoe, en ook vooral voor welke zaken, beide partijen elkaar kunnen benaderen is nog niet optimaal. De communicatie en een vast aanspreekpunt vanuit het Gebruikersplatform is nog niet van de grond gekomen. In 2017 zal hier meer structuur in moeten komen.

In december hebben met de werkgroep Natuur van het Gebruikersplatform twee bijeenkomsten plaats gevonden over de Bergboezem. De tweede afspraak is een veldbezoek gebracht aan de Bergboezem waar van gedachten is gewisseld over het plasdras zetten van percelen.

Ondersteunen

De beheercombinatie heeft een initiatief ontvangen van een imker voor het plaatsen van een aantal bijenkasten in de Groenzoom in combinatie met educatielessen. Dit plan wordt in het voorjaar van 2017 uitgewerkt en voorgelegd aan de opdrachtgever.

Sociale media

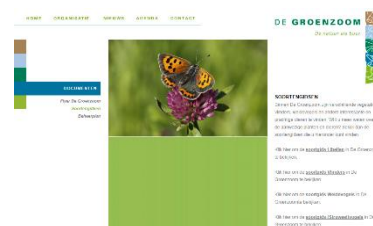
Na de opening van De Groenzoom op 25-06-2016 is de Beheercombinatie de Groenzoom de verschillende communicatiekanalen gaan beheren. Deze communicatiekanalen zijn:

- Website (www.degroenzoom.nl)
- Twitter
- Facebook

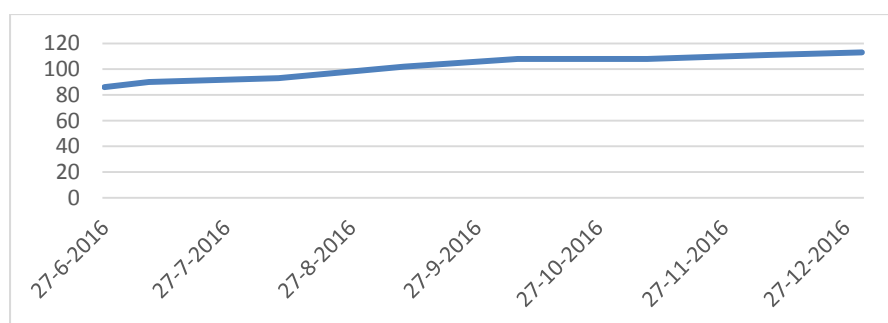
De website is na de opening ververst. Dit betekent dat oudere en niet meer relevante informatie is verwijderd. Daarvoor in de plaats is nieuwe informatie toegevoegd, zoals:

- Video's
- Nieuwe documenten waaronder de nieuwe flyer en soortengidsen
- Gebruikersenquête

Op de website worden regelmatig nieuws geplaatst. Dit wordt ook via de andere communicatiekanalen gedeeld.

Twitter wordt gebruikt om korte nieuwsberichten te verspreiden over bijvoorbeeld nieuwe nieuwsitems op de website, nieuwe evenementen of wijzigingen in de bereikbaarheid.

Figuur 2 Aantal volgers op Twitter

27-6-2016	86
8-7-2016	90
9-8-2016	93
9-9-2016	102
7-10-2016	108
8-11-2016	108
8-12-2016	111
31-12-2016	113

Figuur 1 absolute cijfers volgers Twitter

Het aantal volgers stijgt maandelijks (zie figuur 1 en 2).

Algemene cijfers Twitter (27-06-2016 t/m 31-12-2016)	
Aantal tweets	25
Aantal weergaven	9909
Aantal retweets	44
Aantal vind ik leuk	21
Aantal antwoorden	20
Aantal clicks op links	45

Figuur 3 Algemene cijfers Twitter

De tweet met de meeste weergaven was:

nov. opening informatiepunt #DeGroenzoom. <https://goo.gl/8AstzC> . Neem ook deel aan natuurwerkdag. @PijnackerNootdp @Lansingerland

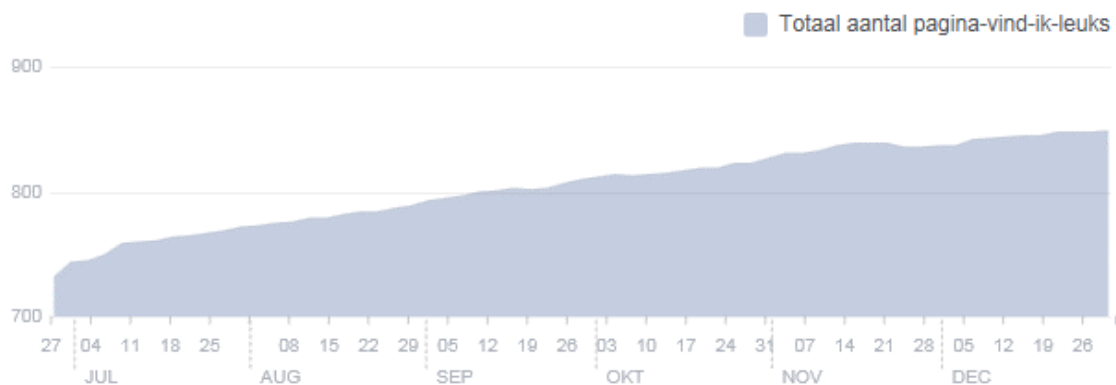
Zie figuur 4 voor statistieken.

Weergaven	1445
Totaal aantal interacties	21
Retweets	7
Uitklappen van details	5
Click op links	4
Click op hashtags	2
Clicks op profiel	2
Vind ik leuks	1

Figuur 4 Statistieken naar aanleiding van Tweet

Facebook wordt ook gebruikt om nieuws te delen en te verwijzen naar de website van De Groenzoom. Daarnaast wordt Facebook door bezoekers gebruikt om foto's van De Groenzoom te delen, vragen te stellen en opmerkingen te plaatsen. De Beheercombinatie de Groenzoom beantwoordt deze vragen en reageert ook op verschillende manieren op foto's die worden gedeeld (vind ik leuk, een reactie plaatsen etc.). Het aantal bezoekers van de Facebookpagina stijgt (zie figuur 5)

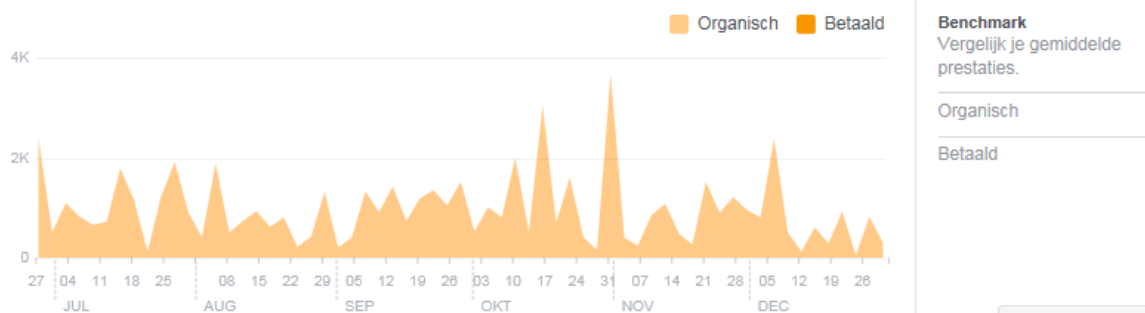
Totaal aantal vind-ik-leuks voor pagina vanaf vandaag: 850

Figuur 5 Het aantal bezoekers dat de Facebookpagina leuk vindt stijgt

Totale bereik

Het aantal personen dat activiteiten van je pagina heeft gezien, inclusief je berichten, berichten op je pagina van anderen, advertenties voor pagina-vind-ik-leuks, vermeldingen en check-ins.

Figuur 6 Bereik van de Facebookpagina

Het bereik is gedurende de periode verschillend. Op het moment dat er een bericht wordt geplaatst is het bereik het grootst (zie figuur 6).

De top 5 berichten op Facebook.

- Bericht 1: Leuk artikel over De Groenzoom in De Heraut. Beheerder Cor Noorman vertelt over de bijzondere vogels die in De Groenzoom zijn gespot en de Natuurwerkdag.
- Bericht 2: De Groenzoom heeft het bericht van Telstar Online gedeeld. Artikel over bijzondere vogels in De Groenzoom.
- Bericht 3: Video geslaagde eerste natuurwerkdag
- Bericht 4: Bericht over speciale losloopgebieden in De Groenzoom
- Bericht 5: Nieuwsjaargroet 2017

■ Bereik: organisch/betaald
 ■ Klikken op berichten
 ■ Reacties, opmerkingen en deelacties

Gepubliceerd	Bericht	Type	Doelgroep	Bereik	Betrokkenheid	Promoten
31-10-2016 15:13	 Leuk artikel over De Groenzoom in De Heraut. Beheerde			1,4K 	78 25 	Bericht promoten
5-12-2016 15:35	 De Groenzoom heeft het bericht van Telstar Online gedeeld			1,3K 	132 36 	Bericht promoten
7-11-2016 9:18	 Geslaagde eerste natuurwerkdag. We willen iedereen di			920 	76 47 	Bericht promoten
2-12-2016 10:00	 Er zijn in De Groenzoom speciale gebieden aangewezen			838 	74 22 	Bericht promoten
3-1-2017 14:19	 Wij wensen iedereen een heel fijn 2017! We hopen dat ie			628 	34 15 	Bericht promoten

Figuur 7 Top 5 populaire berichten op Facebook

Persberichten

Vanuit de Beheercombinatie de Groenzoom zijn er in totaal 3 persberichten verstuurd. Deze zijn ook via de website en social media gedeeld. Het gaat om de volgende persberichten:

- 1. De Groenzoom en Bergboezem Berkel op 25 juni feestelijk geopend**
17 juni 2017 (vanuit de gemeenten, maar ook gedeeld via onze kanalen)
- 2. Eerste natuurwerkdag in De Groenzoom**
Geplaatst in RecreatiefTotaal (online), Vitale Groene Stad (online), groeneruimte.nl (agenda en online), RekreaVakkrant en E&W digitaal, Stadswerk Magazine.
- 3. Goed Verloop Natuurwerkdag De Groenzoom**
Geplaatst in De Heraut, HvH Lansingerland, Telstar Online (aankondiging), Straatbeeld (online) en Vitale Groene Stad (online). Daarnaast verkort aangeleverd voor RecreatiefTotaal.

Artikel

Naast regionale en lokale kranten, die aandacht besteden aan De Groenzoom, heeft in Ready To Go (afstudeergids Hogeschool Van Hall Larenstein (Wageningen of Velp) of Helicon MBO Velp) een artikel gestaan met Ben Groenen. In dit artikel vertelt Ben Groenen meer over zijn functie bij BTL Advies en wordt er ook aandacht besteed aan De Groenzoom.

3.4 ORGANISATIEMANAGEMENT

De organisatie van het projectteam is in 2016 niet gewijzigd. Dit teamverband blijkt goed te functioneren en zal in 2017 ook niet wijzigen. Dit houdt in dat de volgende personen betrokken zijn bij het beheer van de Groenzoom: projectleider Christian Jongenotter, projectmanager Ben Groenen, omgevingsmanager Marchel de Jong en technisch manager/beheerder Cor Noorman.

3.4.1 Social Return

Voor het beheer van de Groenzoom hebben wij de verplichting om aan de SROI invulling van 5% van de aanneemsom te voldoen: € 15.417,-, per jaar. Dit proces is samen met de ambtenaar van de gemeente Lansingerland voorspoedig doorlopen waardoor wij per 14 maart 2016 drie SROI kandidaten werkzaam hebben in de Groenzoom. Het gaat hier om een niet-uitkeringsgerechtigde werkloze (nugger), een ww'b'er en een WW'er. De social return verplichting van € 15.417,-, per jaar wordt hiermee overschreden met een bedrag van € 14.583,-. Deze werknemers krijgen per 24 december 2016 een vaste aanstelling. Met deze vaste aanstelling voldoet de beheercombinatie aan de social return verplichting tot 31 december 2021.

Een bijzondere rol is weggelegd voor Cor Noorman die is aangesteld als gastheer van de Groenzoom, de oren en ogen van het gebied. Cor Noorman voert de leiding over de dagelijkse werkzaamheden, monitort de fauna en voert gesprekken met geïnteresseerden en bezoekers van de Groenzoom. Hij voelt net als de rest van de organisatie een sterke betrokkenheid bij het gebied.

3.4.2 Externe inzet

Beheercombinatie De Groenzoom ziet meerwaarde in de inzet van studenten in dit unieke project. Zij kunnen leren van de bijzondere aanpak en hier vanuit hun studie nieuwe ideeën aan toe voegen. In 2016 is een HBO afstudeeropdracht uitgevoerd door een student van Hogeschool Larenstein. Hij is opgegroeid in het gebied en heeft onder andere onderzoek gedaan naar recreatiemonitoring en samenwerking met natuurverenigingen.

In 2017 wordt een afstudeerder van InHolland Delft toegevoegd aan het team. Hij gaat onderzoek doen in de Bergboezem naar alle aspecten die van invloed zijn op ons hoofddoel weidevogels (maaibeheer, bemesting, verstoring etc.) en kansen/bedreigingen voor het gebied (recreatie, nieuwbouw omgeving, waterretentie).

BIJLAGEN

Bijlage 1	Keuringslogboek
Bijlage 2	Pachtlogboek
Bijlage 3	Afwijkingenlogboek
Bijlage 4	Risicologboek
Bijlage 5	Meldingenlogboek
Bijlage 6	Aanpak en resultaten recreatie monitoring
Bijlage 7	Waargenomen soorten

Bijlage 7 Waargenomen soorten

Overige soorten in de Groenzoom

Beflijster	Heggenmus	Ooievaar	Vroege glazenmaker
Bergeend	Holenduif	Paapje	Waterhoen
Blauwborst	Houtduif	Patrijs	Waterpieper
Blauwe Kiekendief	Huisspitsmuis	Pijlstaart	Waterral
Boerenwaluw	IJsvogel	Purperreiger	Waterrietzanger
Bonte Strandloper	Kanoet	Putter	Watersnip
Boomvalk	Kemphaan	Regenwulp	Wezel
Bosrietzanger	Kerkuil	Rietgors	Wilde Eend
Bosruiter	Kleine Karekiet	Rietzanger	Winterkoning
Braamsluiper	Kleine Mantelmeeuw	Ringmus	Wintertaling
Brandgans	Kleine Plevier	Roerdomp	Witgat
Bruine Kiekendief	Kleine watersalamander	Roodborst	Witte Kwikstaart
Buizerd	Kleine Zilverreiger	Roodborsttapuit	Witwangstern
Dodaars	Kluut	Slechtvalk	Wulp
Dwergmeeuw	Kneu	Slobeend	Zomertaling
Fazant	Knobbelzwaan	Smient	Zwarte Ibis
Fitis	Koekoek	Soepschildpad	Zwarte Kraai
Fuut	Koereiger	Sperwer	Zwarte Roodstaart
Geoorde Fuut	Kokmeeuw	Spotvogel	Zwarte Ruiter
Gierzwaluw	Kolgans	Sprinkhaanzanger	Zwarte Stern
Goudplevier	Konijn	Steenuil	Zwartkop
Grasmus	Krakeend	Steltkluut	
Grauwe Gans	Kramsvogel	Tafeleend	
Groenling	Krooneend	Tapuit	
Groenpootruiter	Kuifeend	Temmincks Strandloper	
Grote Bonte Specht	Lepelaar	Tjiftjaf	
Grote Canadese gans	Meerkoet	Torenavalk	
Grote Gele Kwikstaart	Merel	Tureluur	
Grote Zilverreiger	Oeverloper	Visdief	
Haas	Oeverzwaluw	Vos	

